Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/3474

16.7.2025

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid 2021-2027

(C/2025/3474)

Gelet op:

— het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name de artikelen 164, 174, 175, 177, 178 en 307;

— de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad — Een gemoderniseerd cohesiebeleid: de tussentijdse evaluatie – COM(2025) 163 final;

— het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordeningen (EU) 2021/1058 en (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie – COM(2025) 123 final;

— het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1057 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen – COM(2025) 164 final;

— het huidige standpunt van het Europees Comité van de Regio's, zoals met name verwoord in het advies "Evaluatie en voorstel voor de herziening van het MFK 2021-2027", de resolutie over "Regionale noodhulp voor wederopbouw (RESTORE) en Elfpo-maatregelen om bijstand te verlenen aan lidstaten die zijn getroffen door natuurrampen", en het advies over "Een vernieuwd cohesiebeleid na 2027 waarbij mensen niet aan hun lot worden overgelaten";

Overwegende dat:

— in het wetgevingskader voor het cohesiebeleid is bepaald dat een tussentijdse evaluatie moet plaatsvinden op basis van de beoordelingen en voorstellen voor de toewijzing van het flexibiliteitsbedrag die uiterlijk op 31 maart 2025 moeten worden ingediend, en dat de beheersautoriteiten dergelijke beoordelingen en voorstellen reeds hebben ingediend;

— de belangrijkste taak van het cohesiebeleid erin bestaat de territoriale, economische en sociale samenhang in de Europese Unie te versterken, overeenkomstig artikel 174 VWEU. Bij alle maatregelen om middelen van het cohesiebeleid te herverdelen, moet deze doelstelling voor ogen worden gehouden en mag het bereiken van de langetermijndoelstellingen van het beleid niet in gevaar worden gebracht;

— de beginselen van gedeeld beheer, multilevel governance, partnerschap en plaatsgebonden benadering de hoekstenen van het cohesiebeleid vormen. Alle directe of indirecte centralisatiemaatregelen in het kader van het cohesiebeleid moeten dan ook krachtig worden verworpen;

— de medewetgevers het CvdR hebben verzocht zijn standpunt binnen zeer korte termijn kenbaar te maken, zodat het CvdR geen advies kan uitbrengen maar alleen in de vorm van een dringende resolutie kan reageren.

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR)

1. is het met de Europese Commissie eens dat steun nodig is voor zowel huidige als nieuwe EU-prioriteiten, zoals concurrentievermogen en decarbonisatie, defensie, betaalbare huisvesting, energietransitie, waterweerbaarheid en de specifieke uitdagingen waarmee de oostelijke grensregio's worden geconfronteerd; is ingenomen met de ambitie om de investeringen in deze dringende prioriteiten op te voeren en waardeert het vrijwillige karakter van dit voorstel;

2. wijst erop dat cohesie krachtens de Verdragen een kerndoelstelling is en dat cohesiebeleidsprogramma's voor 2021-2027 reeds investeringen ondersteunen op veel van deze gebieden maar ook investeringen in andere EU-prioriteiten, dat aanvullende investeringen in het kader van het cohesiebeleid op stapel staan en dat de termijn voor het indienen van beoordelingen en voorstellen voor de definitieve toewijzing van het flexibiliteitsbedrag in het kader van de tussentijdse evaluatie van deze programma's reeds is verstreken;

3. is ingenomen met de nieuwe mogelijkheid om met het EFRO projecten voor het koolstofvrij maken van grote ondernemingen te ondersteunen en met de versoepeling van de voorwaarden voor steun uit het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) voor projecten die door grote ondernemingen worden uitgevoerd, gezien het overloopeffect ervan op regionale innovatie en het scheppen van banen, maar ook omdat de broeikasgasemissies door deze projecten mogelijk zullen dalen. Ook is het ermee ingenomen dat het ESF+ nu tevens kan worden ingezet voor de aanpassing van werknemers en bedrijven aan nieuwe industriële processen voor het koolstofvrij maken van de productiecapaciteit, en voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van veiligheid en defensie;

4. verzoekt de Europese Commissie daarom onverwijld over te gaan tot de tussentijdse evaluatie van programma's waarvoor reeds beoordelingen en voorstellen zijn ingediend, teneinde vertragingen bij de uitvoering te voorkomen. Dit mag geen afbreuk doen aan de mogelijkheid voor beheersautoriteiten om, indien zij daartoe besluiten, aanvullende programmawijzigingen in te dienen op basis van herziene wetgeving;

5. stelt vast dat de voorstellen van de Europese Commissie niet voorzien in nieuwe of aanvullende financiering voor de vastgestelde prioriteiten, maar in een herverdeling van de bedragen die in het kader van het Cohesiefonds, het EFRO, het JTF en het ESF+ reeds voor regio's zijn bestemd, hetzij binnen de cohesiebeleidsprogramma's op basis van andere/preferentiële regelingen, hetzij naar centraal beheerde instrumenten;

6. verzoekt de Europese Commissie derhalve om dringend echte aanvullende middelen voor nieuwe en huidige EU-prioriteiten voor te stellen door een herziening van de nationale herstel- en veerkrachtplannen of door extra financiering in het kader van programma's onder gedeeld beheer, zoals is gebeurd in het geval van de herstelbijstand voor cohesie en de regio's van Europa (React-EU); de nationale herstel- en veerkrachtplannen moeten worden herzien, inclusief de mijlpalen, vooral in landen waar ze te ambitieus zijn. Onder andere de Europese Rekenkamer wijst in zijn verslag op het gebrek aan consistentie van de mijlpalen in de afzonderlijke lidstaten;

7. herhaalt zijn standpunt dat het toekomstige meerjarig financieel kader zo moet worden opgezet dat in alle pijlers en beheersvormen flexibiliteit en wendbaarheid zijn gewaarborgd als zich nieuwe prioriteiten en noodsituaties mochten voordoen, bijvoorbeeld door van meet af aan in het MFK te voorzien in een sterker noodfonds en een algemene flexibiliteitsreserve voor crises;

8. waarschuwt dat de door de Europese Commissie voorgestelde wijzigingen, waaronder een onbeperkte herverdeling van middelen en een behandeling van projecten in het kader van nieuwe prioriteiten die gunstiger is dan bestaande medefinancieringspercentages, ertoe zouden kunnen leiden dat de beschikbaarheid van middelen voor nieuwe en voor lopende prioriteiten volledig uit balans raakt. Hierdoor zouden beheersautoriteiten en begunstigden verstoken kunnen blijven van de middelen die zij nodig hebben om aan hun verbintenissen en verwachtingen te voldoen;

9. merkt op dat het voorstel gevolgen zou kunnen hebben voor de totale investeringen in de EU als gevolg van de mogelijkheid om een EU-medefinancieringspercentage van 100 % toe te passen in plaats van percentages tussen 40 % en 85 %, maar erkent dat een hoger EU medefinancieringspercentage van groot belang is voor regio's met een krappe begroting om de EU-steun naar een hoger niveau te tillen;

10. erkent de wens om investeringen te stimuleren, maar benadrukt dat een verhoging van de medefinanciering tot 100 % voor alle regio's vooral de meest ontwikkelde regio's zal helpen en financiële steun zal onttrekken aan minder ontwikkelde regio's;

11. roept de lidstaten op om de nationale medefinanciering voort te zetten en vast te houden aan het oorspronkelijk geplande niveau van de totale investeringen in regio's en gemeenten te handhaven. Wijzigingen in de programma's die van invloed zijn op hun toewijzingen zouden alleen met instemming van territoriale partners mogen worden doorgevoerd, overeenkomstig de beginselen van partnerschap en multilevel governance;

12. stelt vast dat het voorstel alleen voorziet in een aanzienlijke versoepeling van de regels voor de prioritaire assen en specifieke programma's die ten minste 15 % van hun toewijzingen zullen overhevelen naar de vastgestelde prioriteiten, wat kan leiden tot een toegenomen complexiteit omdat prioritaire assen binnen hetzelfde programma dan volgens verschillende regels worden uitgevoerd, wat de uitvoering kan vertragen. Dit kan wijzigingen in de hand werken die niet alleen zijn ingegeven door de mogelijkheid van lokale en regionale overheden om bij te dragen aan de prioriteiten van de EU, maar ook door de eenvoudigere regels; gezien het vergevorderde stadium van de programmeringsperiode en de grote hoeveelheid vastgelegde middelen zou de Europese Commissie moeten overwegen de momenteel toegestane overdracht van 15 % van de programmatoewijzingen naar beneden bij te stellen. Bij zo'n limiet zou ook altijd rekening moeten worden gehouden met aanpassingen die zijn voorgesteld in de reeds ingediende tussentijdse evaluaties, mits deze stroken met de nieuwe EU-prioriteiten;

13. dringt er daarom op aan dat de Raad en het Europees Parlement, als medewetgevers, duidelijke waarborgen invoeren om deze risico's te beperken, door valse stimulansen weg te nemen en dit wetgevingsvoorstel aan te grijpen om echte vereenvoudigingen en flexibiliteit voor alle EU-regio's in te voeren. Ook moeten zij ervoor zorgen dat vereenvoudiging van de regels niet leidt tot het onttrekken van middelen aan duurzameontwikkelingsdoelstellingen voor de lange termijn of tot ondermijning van de ecologische en sociale integriteit van projecten;

14. is het ermee eens dat investeringen in grote ondernemingen belangrijk zijn voor het concurrentievermogen, de defensie en het koolstofarm maken van de economie, omdat op die manier onderzoek, innovatie, kennis en technologieoverdracht naar andere bedrijven in hun waardeketen worden geleid, ook in energie-intensieve sectoren waar de transitie zeer moeizaam verloopt;

15. onderstreept, in overeenstemming met zijn resolutie over de prioriteiten van het Europees Comité van de Regio's voor 2025-2030, de belangrijke rol van kleine en middelgrote ondernemingen, familiebedrijven en eenmansbedrijven, als ruggengraat van lokale gemeenschappen en duurzame werkgelegenheid; benadrukt ook hun rol in de toeleverings- en waardeketens van grotere bedrijven in het ecosysteem; uit zijn bezorgdheid, op basis van recente ervaringen in bepaalde regio's en steden, over bepaalde investeringen die kunnen worden gedaan op technologische en andere gebieden en die de strategische autonomie van de EU in gevaar kunnen brengen;

16. betreurt dat er geen effectbeoordeling of andere beoordeling van de mogelijke territoriale gevolgen is uitgevoerd;

17. benadrukt dat het huidige én toekomstige cohesiebeleid moet worden uitgevoerd op basis van actieve subsidiariteit, met inachtneming van de beginselen van decentralisatie, multilevel governance en partnerschap.

Brussel, 15 mei 2025.

De voorzitter

van het Europees Comité van de Regio's

Kata TÜTTŐ